

01.03.2016

Dnro 15/61/16

lav@eduskunta.fi

Asia: Hallituksen esitys (HE 7/2016 vp) tuomioistuinlaiksi ja siihen liittyväksi lainsäädännöksi

Pyydettyinä lausuntona Valtakunnansyyttäjänvirasto esittää seuraavaa.

Tuomioistuinten yleisellä järjestämisellä ei pääosin ole syyttäjän työhön merkittävää vaikutusta. Syyttäjän työn kannalta on tärkeää se, miten käräjä- ja hovioikeuksissa on organisoitu käytännön työjärjestelyt ja ratkaisutoiminta rikosasioissa. Tämän vuoksi lausunnossaan Valtakunnansyyttäjänvirasto keskittyy käsittelemään tuomareiden koulutusjärjestelmän kehittämiseen liittyviä esityksiä, joilla on kiinteä yhteys syyttäjän jokapäiväiseen työhön.

1. Yleistä

Valtakunnansyyttäjänvirasto yhtyy esityksestä ilmenevään näkemykseen siitä, että tarve parantaa tuomareiden koulutusjärjestelmää ja panostaa lisää voimavaroja osaamisen systemaattiseen ja jatkuvaan kehittämiseen on ilmeinen. Nykyinen koulutusjärjestelmä ei vastaa täysin vallitsevia tarpeita eikä kestä kansainvälistä vertailua.

Rikosoikeudenhoidon kokonaislaadun kannalta on ongelmallista, että syyttäjälaitos on jo 1990-luvun lopulta panostanut voimakkaasti syyttäjien erikoistumiseen, mutta vastaavaa osaamisen kehittämistä ei systemaattisesti ole tapahtunut tuomioistuinlaitoksessa. Syyttäjien lisäksi poliisi ja rikosasioiden avustajat ovat selkeästi kehittäneet erikoisosaamistaan varsinkin talousrikosasioissa. Tuomioistuinten koulutusjärjestelmän nykyisten puutteiden voidaan arvioida pidentävän varsinkin talousrikosten prosessin kestoa ja lisäävän syyttäjän tarvetta hakea muutosta käräjäoikeuden ja hovioikeuden tuomioihin. Tällä on merkittävä vaikutus syyttäjälaitoksen voimavarojen käyttöön.

Valtakunnansyyttäjänvirasto pitää koulutusta ja sen jatkuvaa kehittämistä toimintansa yhtenä painopistealueena. Tuomareiden koulutusjärjestelmän uudistamisella on myös merkittävä vaikutus syyttäjien työlle.

2. Tuomareiden koulutusjärjestelmä

01.03.2016

Dnro 15/61/16

Hallituksen esityksessä ehdotetaan tuomareille uutta koulutusjärjestelmää, joka koskisi koko tuomarikuntaa tuomioistuinharjoittelusta täydennyskoulutukseen. Koulutusjärjestelmä koskisi kaikkia yleisiä ja erikoistuomioistuimia sekä sisältäisi oikeuden ja velvollisuuden osallistua koulutukseen.

Valtakunnansyyttäjänvirasto pitää erityisen tärkeänä sitä, että uuden järjestelmän mukaisiin tuomarin koulutusvirkeihin voisi hakeutua kuka tahansa riittävän pätevyyden ja kokemuksen omaava lakimies. Uudistus voi merkittävästikin lisätä muissa lakimiestehtävissä työskentelevien kiinnostusta tuomarin uraan. Tuomareiden laaja-alaisen osaamisen turvaaminen puolestaan tukee koko tuomioistuinlaitoksen kehittämistä.

Esityksen mukaan valtakunnallista tuomarinkoulutusta suunnittelisi ja koordinoisi koulutuslautakunta. Koulutuslautakunnan suunnitteleman koulutuksen tuottaisi oikeusministeriön koulutusyksikkö tai se hankittaisiin ulkopuoliselta tuottajalta. Esityksestä ei ilmene, miten koulutuksen sisällön laatu varmistetaan, jos koulutuksen tuottajat eivät ole koulutuslautakunnan ohjauksessa. Tuomarikoulutuksen sisältöjä voidaan ostaa ulkopuolisilta tiettyyn määrään asti, mutta vain tuomareille suunnitellun laadukkaan ja vaikuttavan koulutuksen järjestäminen edellyttää Valtakunnansyyttäjänviraston näkemyksen mukaan kokopäivätoimisen oikeudellisen sisällön tuottajan voimakasta panostusta.

Valtakunnalliseen koulutusjärjestelmään kuuluvan koulutuslautakunnan resurssoinnissa olisi tämän vuoksi otettava jo alusta asti huomioon työn määrä ja sisältö. Järjestelmän luomisen jälkeenkin sen toteuttaminen ja ajantasalla pitäminen erilaisine ohjeineen, kokeineen ja kehittymisen edistymistoinneen vaatii runsaasti jatkuvaa työtä, jota ei ole mahdollista tehdä oman työn ohella. Koulutusjärjestelmään tulisi tämän vuoksi rekrytoida useita kokopäivätoimisia työntekijöitä.

Päätoimisen sihteerin vastinparina tulisi Valtakunnansyyttäjänviraston käsityksen mukaan olla päätoiminen lautakunnan puheenjohtaja. Puheenjohtajan tueksi voisi olla tarkoituksenmukaista nimittää yksi tai useampia päätoimisia, mutta määräaikaista lautakunnan tuomarijäseniä. Esimerkiksi yhdeksi vuodeksi nimitettävät päätoimiset jäsenet voisivat edustaa eri tuomioistuimia ja siten erilaista osaamista. Lyhyeksi, esimerkiksi vuoden ajaksi, määrätty jäsen toisi ajankohtaista tietämystä tuomareiden koulutustarpeista. Koulutuksen suunnitteluun ja toteuttamiseen osallistuminen olisi samalla meriitti tuomarinuralle.

Lautakuntaan nimitettävät päätoimiset jäsenet aiheuttaisivat lisäkustannuksia, mutta heidän merkityksensä koulutuksen vaikuttavuudelle on olennaisen tärkeä.

Valtakunnansyyttäjänvirasto pitää kannatettavana sitä, että tuomarin-

VALTAKUNNANSYTTÄJÄNVIRASTO

Lausunto

3 (3)

01.03.2016

Dnro 15/61/16

koulutuslautakuntaan nimitetään myös jäseniä syyttäjä- ja asianajajalaitoksesta. Sidosryhmien näkemykset tuomareiden koulutusta suunniteltaessa rikastavat koulutuksen sisältöä.

Valtakunnansyyttäjä

Matti Nissinen

Valtionsyyttäjä

Ritva Sahavirta